

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Володимир ПОНОМАРЕНКО

14 травня 2022 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 051 «ЕКОНОМІКА»

освітньо-професійна програма «Економіка бізнесу»
(Економіка підприємства, Економіка та економічна політика,
Соціоекономіка та управління персоналом)

Харків
2022

Фахове випробування є комплексним іспитом, що включає тестові завдання різного ступеню складності. До складу тестових завдань внесені питання за наступними базовими дисциплінами: мікроекономіка, макроекономіка, економіка підприємства, стратегія підприємства, економіка праці і соціально-трудова відносини, управління трудовим потенціалом, нормування праці, управління персоналом.

Завдання фахового вступного випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими володіє бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Знання та розуміння проблем предметної області професійної діяльності.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.</p> <p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>

	<p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p> <p>СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>
--	---

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Основи підприємницької діяльності.
- 1.2. Організаційні основи та особливості створення підприємств.
- 1.3. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.
- 1.4. Організаційно-правові форми підприємств та їх порівняльна характеристика.
- 1.5. Основні види діяльності підприємства.
- 1.6. Основи оподаткування підприємства
- 1.7. Формування виробничого процесу та його структура.
- 1.8. Типи та методи організації промислового виробництва.
- 1.9. Форми організації виробництва.
- 1.10. Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства.
- 1.11. Система управління підприємством.
- 1.12. Характеристика структури підприємства.

- 1.13. Антикризова система управління підприємством.
- 1.14. Загальна характеристика, структура та класифікація основних засобів підприємства.
- 1.15. Методи оцінки вартості основних засобів.
- 1.16. Знос та амортизація основних засобів.
- 1.17. Показники руху, ефективності використання основних засобів та напрями поліпшення їх використання.
- 1.18. Виробнича потужність підприємства, методика її визначення показники та напрями поліпшення її використання.
- 1.19. Визначення та характеристика нематеріальних активів підприємства.
- 1.20. Оцінка нематеріальних активів та напрями підвищення їх використання.
- 1.21. Загальна характеристика, структура та кругообіг оборотних коштів підприємства.
- 1.22. Нормування оборотних коштів підприємства.
- 1.23. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.
- 1.24. Напрями підвищення обіговості оборотних коштів підприємства.
- 1.25. Загальна характеристика та класифікація трудових ресурсів підприємства.
- 1.26. Показники чисельності та руху персоналу підприємства.
- 1.27. Продуктивність праці, методи її вимірювання та резерви підвищення.
- 1.28. Організаційні основи оплати праці.
- 1.29. Форми та системи оплати праці.
- 1.30. Формування фонду заробітної плати.
- 1.31. Сутність та класифікація витрат підприємства.
- 1.32. Групування витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями.
- 1.33. Методи калькулювання собівартості продукції.
- 1.34. Напрями зниження витрат підприємства та собівартості продукції.
- 1.35. Сутність та формування цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства. Види цін.
- 1.36. Політика ціноутворення на підприємстві. Методи ціноутворення.
- 1.37. Стратегії ціноутворення.
- 1.38. Показники виробництва продукції та методи їх визначення.
- 1.39. Якість продукції та методи її оцінки.
- 1.40. Конкуентоспроможність продукції та методи її оцінки.

1.41. Сутність, класифікація та методика визначення фінансових результатів підприємства.

1.42. Показники оцінки ефективності діяльності підприємств.

1.43. Показники оцінки ефективності діяльності підприємств.

1.44. Основні фактори та напрями економічного зростання.

РОЗДІЛ 2

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Сутність стратегії підприємства та стратегічного плану.

2.2. Процес розробки стратегії підприємства.

2.3. Визначення місії підприємства.

2.4. Класифікація та ранжування цілей підприємства.

2.5. Стратегічна прогалина.

2.6. Сутність стратегічного аналізу.

2.7. Зовнішнє середовища підприємства побічного (непрямого) впливу.

2.8. Оцінювання зовнішнього середовища прямого впливу.

2.9. Аналіз внутрішнього середовища підприємства.

2.10. Визначення конкурентоспроможності підприємства.

2.11. SWOT-аналіз.

2.12. «Стратегічний набір» підприємства, його складові.

2.13. Загальні стратегії.

2.14. Стратегії підтримки.

2.15. Передумови впровадження стратегії диверсифікації і форми входження підприємства у нові галузі.

2.16. Види диверсифікації.

2.17. Стратегії зовнішнього розвитку.

2.18. Стратегії підприємства на зовнішніх ринках.

2.19. Матриця Бостонської консультативної групи.

2.20. Матриця General Electric.

2.21. Матриця балансу «життєвих циклів» продуктів (ADL-LC).

2.22. Альтернативні стратегії зростання.

2.23. Загальноконкурентні стратегії.

РОЗДІЛ 3

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

3.1. Економіка праці й соціально-трудова відносина як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна.

- 3.2. Соціально-трудоий напрям розвитку економічної думки.
- 3.3. Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності.
- 3.4. Соціально-трудоі відносини як система.
- 3.5. Чинники трансформації соціально-трудоіх відносин.
- 3.6. Соціальна політика.
- 3.7. Регулювання соціально-трудоіх відносин.
- 3.8. Соціальне партнерство.
- 3.9. Моніторинг соціально-трудоі сфери.
- 3.10. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудоіх відносин.
- 3.11. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудоіх відносин.
- 3.12. Людський розвиток - мета і критерій соціально-економічного прогресу.
- 3.13. Населення і трудоий потенціал.
- 3.14. Людський капітал як реалізований трудоий потенціал.
- 3.15. Якість робочої сили.
- 3.16. Ринок праці в системі соціально-трудоіх відносин.
- 3.17. Регулювання зайнятості населення.
- 3.18. Продуктивність. Продуктивність праці: сутність і методи вимірювання.
- 3.19. Фактори і резерви продуктивності праці.
- 3.20. Види, джерела і структура доходів населення.
- 3.21. Диференціація доходів населення: поняття, чинники, методи виміру.
- 3.22. Рівень і якість життя населення та його регулювання.
- 3.23. Управління персоналом у системі соціально-трудоіх відносин на мікрорівні.
- 3.24. Організація праці.
- 3.25. Нормування праці.
- 3.26. Заробітна плата в ринковій економіці. Організація заробітної плати.
- 3.27. Тарифне нормування оплати праці. Системи винагороди за працю.
- 3.28. Аналіз трудоіх показників.
- 3.29. Планування трудоіх показників.
- 3.30. Звітність і аудит у сфері праці.

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

- 3.31. Предмет, метод і завдання дисципліни.
- 3.32. Населення як природна основа формування трудоого потенціалу.
- 3.33. Регулювання демографічних і міграційних процесів.
- 3.34. Забезпечення системи управління трудоим потенціалом.
- 3.35. Ринок праці в системі управління трудоим потенціалом.
- 3.36. Планування і прогнозування трудоіх ресурсів.

3.37. Макроекономічні аспекти регулювання зайнятості трудових ресурсів.

3.38. Формування загальноосвітнього та кваліфікаційного рівня трудового потенціалу.

3.39. Людський капітал – домінуючий чинник соціально-економічного розвитку суспільства.

3.40. Людський розвиток.

3.41. Мотивація економічної активності населення.

3.42. Доходи населення і рівень життя.

3.43. Суспільна організація праці в системі управління трудовим потенціалом.

3.44. Соціальна політика в системі управління трудовим потенціалом.

3.45. Трудові конфлікти і методи їх розв'язання.

3.46. Міжнародне співробітництво в системі управління трудовим потенціалом.

3.47. Зарубіжний досвід управління трудовим потенціалом.

3.48. Ефективність використання трудового потенціалу.

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

3.49. Сутність і значення нормування праці.

3.50. Об'єкти нормування праці.

3.51. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу.

3.52. Фотографія робочого часу.

3.53. Хронометраж.

3.54. Нормативні матеріали для визначення норм праці.

3.55. Методи створення трудових нормативів.

3.56. Норми затрат праці.

3.57. Методи нормування і способи встановлення норм праці.

3.58. Нормування праці робітників основного виробництва.

3.59. Нормування праці допоміжних робітників.

3.60. Нормування праці службовців.

3.61. Організація нормування праці на підприємстві.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

3.62. Методологічні аспекти управління персоналом.

3.63. Стратегія і політика управління персоналом організації.

3.64. Ресурсне забезпечення управління персоналом.

3.65. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом.

3.66. Служба персоналу і кадрове діловодство.

3.67. Планування та формування персоналу.

3.68. Розвиток персоналу.

3.69. Управління процесами руху персоналу.

- 3.70. Регулювання трудової діяльності персоналу.
- 3.80. Управління робочим часом працівників.
- 3.81. Створення сприятливих умов праці.
- 3.82. Оцінювання персоналу.
- 3.83. Мотивація і стимулювання персоналу.
- 3.84. Соціальне партнерство в організації.
- 3.85. Ефективність управління персоналом.

РОЗДІЛ 4

МІКРОЕКОНОМІКА

- 4.1. Ефективність використання ресурсів.
- 4.2. Теорії поведінки споживача.
- 4.3. Моделювання поведінки споживача.
- 4.4. Ринкові попит та пропозиція.
- 4.5. Ринковий механізм.
- 4.6. Мікроекономічна модель підприємства.
- 4.7. Виробничий процес та його оптимізація.
- 4.8. Оптимум товаровиробника
- 4.9. Ефект масштабу.
- 4.10. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
- 4.11. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
- 4.12. Попит та пропозиція на ринку досконалої конкуренції
- 4.13. Рівновага на ринку досконалої конкуренції
- 4.14. Попит та пропозиція на монопольному ринку.
- 4.15. Монопольна влада та ринкова рівновага.
- 4.16. Олігополістичний ринок
- 4.17. Ринок монополістичної конкуренції.
- 4.18. Факторні ринки
- 4.19. Праця як фактор виробництва
- 4.20. Капітал як ресурс тривалого використання.
- 4.21. Земля як фактор виробництва.
- 4.22. Підприємницькі здібності як фактор виробництва.

РОЗДІЛ 5

МАКРОЕКОНОМІКА

- 5.1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків
- 5.2. Зайнятість та безробіття.
- 5.3. Ринок праці та механізм його функціонування.

- 5.4. Сукупний попит та сукупна пропозиція.
- 5.5. Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги.
- 5.6. Механізм функціонування грошового ринку.
- 5.7. Банківська система та грошова пропозиція.
- 5.8. Інфляційний механізм
- 5.9. Споживання домогосподарств в моделі економічного кругообігу.
- 5.10. Кейнсіанська модель поведінки споживача.
- 5.11. Приватні інвестиції
- 5.12. Визначення прибутковості інвестиційних проектів.
- 5.13. Модель економічної рівноваги „витрати-випуск”.
- 5.14. Модель економічної рівноваги „вилучення-ін’єкції”.
- 5.15. Рівноважний ВВП в умовах різного рівня зайнятості.
- 5.16. Основні моделі економічного зростання.
- 5.17. Економічна динаміка
- 5.18. Роль держави в економіці та основні функції держави.
- 5.19. Фіскальна політика держави.
- 5.20. Монетарна політика держави.
- 5.21. Платіжний баланс.
- 5.22. Валютний курс.
- 5.23. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики рівня професійних компетентностей : навчально-практичний посібник / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова, Н. В. Лепетюха та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 334 с.
2. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. Харків : ХНЕУ, 2013. 187 с.
3. Економіка праці [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с.
4. Мішина С.В. Економіка праці: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для студентів спеціальності 051 “Економіка” першого (бакалаврського) рівня [Електронне видання] / С. В. Мішина. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 90 с.

5. Соціально-економічні проблеми управління бізнесом: колект. монографія / за заг. ред. А. С. Панчук, к.е.н., Н. С. Ляліної. Харків : ФОП Федорко, 2021. 303 с.

6. Macroeconomics [Electronic resource] : textbook / M. Bril, O. Klimenko, I. Lisna [et al.] ; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. - E-text data (2,95 МБ). - Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2020. - 236 p.

7. The Fundamentals of Economics [Electronic resource] : textbook for self-study / L. Ukrainka, M. Mashchenko, I. Lisna [et al.] ; under the edit. M. Mashchenko; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. - E-text data (910 КБ). - Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2021. - 163 p.

8. Макроекономіка . Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / укл. М. А. Мащенко, М. С. Бріль, О. М. Кліменко, Н. І. Шифріна; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (360 КБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 66 с.

9. Мікроекономіка. Навч. посібник / І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненка, Н. О. Степаненко - Х.: ХНЕУ, 2012, – 339 с.

10. Теоретико-методологічні засади формування національної економічної системи в умовах інтеграції у світове господарство [Електронний ресурс] : монографія / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, М. А. Мащенко та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента М. С. Бріля. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 208.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О. А. Грішнова. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 559 с.

2. Демографія: навчальний посібник / Г. В. Назарова, О. В. Іванісов, О.Ф. Доровської та ін. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 220 с.

3. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / Г.В.Назарова, С.Ю. Гончарова, Н.О. Москаленко [та ін.]; за ред. Г.В. Назарової. – К.: Знання, 2012. – 573 с.

4. Маркова Н. С. Менеджмент персонала. Учебное пособие / Н. Л. Гавкалова, Н.С. Маркова. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2012. – 360 с.

5. Назарова Г. В. Розвиток та використання управлінського персоналу: стратегічний підхід. Наукове видання / Г. В. Назарова, С.Ю. Гончарова, О.О. Затеїщикова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. – 216 с.

6. Назарова Г. В. Управління діловою кар'єрою : навчальний посібник / Г. В. Назарова, І. П. Отенко, С. В. Мішина, О. Ю. Мішин. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 294 с.

7. Назарова Г. В. Управління соціально-трудою сферою підприємства : монографія / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Н. В. Водницька. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - 324 с.

8. Облік, аналіз і аудит персоналу: навчальний посібник / Г. В. Назарова, С. В. Мішина, В. І. Отенко, та ін. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 260 с.

9. Пономаренко В. С. Нормирование труда: методические положения и разработка нормативов по труду: Учебное пособие / В. С. Пономаренко, Г. В. Назарова, В. И. Белоконенко. – Х.: ИД «Инжэк», 2012. – 380 с.

10. Пономаренко В. С. Управление развитием системы нормирования труда : монографія / В. С. Пономаренко, Г. В. Назарова, А. В. Семенченко – Х. : Изд. ХНЭУ, 2012. – 268 с.

Голова атестаційної комісії

Дмитро ШИЯН